Blogi

Hallanvaaraa maailmantaloudessa

Kansainvälinen talous, IMF | 16.10.2018 | Olli Rehn

KIRJOITTAJA

Olli Rehn
Johtokunnan
puheenjohtaja

Maailmantalouden kasvu on yhä vahvaa, mutta poliittinen epävarmuus jäytää tulevia näkymiä. Kasvua uhkaavat riskit kauppapolitiikassa ja nousevissa talouksissa ovat voimistuneet. Näin voidaan tiivistää IMF:n ja Maailmanpankin vuosikokousten saldo.

Maailmantalouden kasvu on yhä vahvaa, mutta poliittinen epävarmuus jäytää tulevia näkymiä. Kasvua uhkaavat riskit kauppapolitiikassa ja nousevissa talouksissa ovat voimistuneet. Hallanvaaraa on ilmassa, muillakin kuin alavilla mailla. Näin voidaan tiivistää Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n ja Maailmanpankin vuosikokousten saldo. Kokoukset pidettiin viime viikolla Indonesiassa, paljon ihmishenkiä vaatineiden maanjäristyksen ja tulvien varjostaessa tunnelmaa.

Suomen valtiovarainministeri Petteri Orpo johti puhetta avajaisissa. Orpon avauspuheen viestit sääntöpohjaisen vapaakaupan ja määrätietoisen ilmastopolitiikan merkityksestä otettiin hyvin vastaan.

IMF:n arvion mukaan maakohtaiset kasvunäkymät ovat alkaneet eriytyä. On maita, jotka ovat huolehtineet riittävistä puskureista. Ja maita, kuten Argentiina ja Turkki, jotka ovat epäonnistuneet talouspolitiikassaan. Näiden talouksien väliin on revennyt railo.

Suurimman riskin kasvulle aiheuttavat voimistuneet kauppajännitteet. Ne heikentävät hieman vuoden 2019 kasvunäkymiä Yhdysvalloissa ja Kiinassa jo nykyisellään. Pääjohtaja Christine Lagarde arvioi, että kauppajännitteet voivat laajentuessaan lohkaista maailman ”kansantuotteen” (eli koko maailmantalouden BKT:n) kasvusta melkein prosenttiyksikön vuoteen 2020 tultaessa. Paneeleissa kuvasin tätä niin, että kasvutappio vastaisi neljä kertaa Suomen vuosittaista kansantuotetta. Suomi voi olla pieni mutta ei suinkaan merkityksetön maa. Tuon mittaluokan vuosittainen hyvinvointitappio merkitsisi miljoonien työpaikkojen menetystä, etenkin

kehitysmaissa.

Kuluvan vuoden aikana ulkoisten rahoitusolojen kiristyminen sekä yksittäiset maakohtaiset tekijät ovat luoneet voimakasta markkinapainetta erityisesti riskialtteimmiksi arvioituihin talouksiin. Merkkejä laaja-alaisesta nousevien talouksien kriisistä ei näy, mutta ongelmien leviämisen riskiä pidetään silmällä. Nousevien talouksien ei silti tarvitse jäädä ulkoisten tekijöiden armoille. Vahva talouden rakenne, vakaa talouspolitiikka, vähäiset epätasapainot ja kelluva valuutta auttavat sopeutumaan ulkoisten shokkien vaikutuksiin.

Euroalueen kahden prosentin kasvu ei juurikaan kirvoittanut debattia, mutta Italian budjettipoliittinen tilanne nousi epävarmuustekijöiden joukkoon, jossa Brexit tietysti jo on.

Kokouksessa tuli myös hyviä uutisia. Pohjois-Amerikan vapaakauppa-alueesta syntyi sopu Yhdysvaltojen, Kanadan ja Meksikon kesken. Pohjois-Amerikan sisällä tämä rauhoittanee kauppajännitteitä joksikin aikaa.

Kansainvälinen yhteisö otti selvän kannan vapaakaupan ja sääntöperusteisen maailmanjärjestyksen puolesta ja kannusti kauppakonfliktien ratkaisuun ilman protektionismia. Kiinan keskuspankin pääjohtajan Yi Gangin puheenvuoro oli merkillepantavan rakentava. Amerikkalaiset päättäjät ja virkamiehet olivat puolustuskannalla tai sivuuttivat teeman kokonaan. Eurooppa on toistaiseksi onnistunut rauhoittamaan kummankin kauppapoliittisen päärintaman eli Yhdysvaltain ja Kiinan sekä muun Aasian suunnan.

Nyt käynnissä olevaa vahvan kasvun aikaa tulisi hyödyntää talouden puskureiden vahvistamiseen. Aiemmista talouskriiseistä on opittu, että ongelmien ilmaantuessa paremmat puskurit antavat tilaa toimia talouden kääntämiseksi nopeammin kohti elpymisuraa. Tästä johtuen Yhdysvaltojen suhdanteita myötäilevä ja niitä kärjistävä finanssipolitiikka saa IMF:ltä pyyhkeitä. Korkeasuhdannetta voimistetaan tulevaisuuden kasvun ja kestokyvyn kustannuksella. Suurta epävarmuutta kohdistuu Yhdysvaltojen talousnäkymiin vuoden 2020 jälkeen. Tuolloin velkaelvytyksen vaikutus alkaa kääntyä rahoitusoloja kiristäväksi ja toisaalta Yhdysvaltain keskuspankin rahapolitiikka on myös todennäköisesti kiristävää. Tämä tulee heijastumaan kansainväliseen talouteen ja heiluttelemaan valuuttoja.

Kestävää kasvua vahvistavat rakenneuudistukset ovat tarpeen erityisesti läntisissä talouksissa, joissa kasvupotentiaali on vaimeaa. Teknologisen kehityksen hyödyt tulisi kääntää tuottavuuden kasvuksi ja arvioida vaikutukset työntekijöihin mm. koulutustarpeita kartoittamalla. Merkitystä ei ole vain kasvun määrällä, vaan myös sen laadulla. Tarvitaan kestävää, osallistavaa ja ympäristön huomioivaa kasvua.

Kansainvälistä yhteistyötä tarvitaan monella rintamalla. Yhteistyöllä tulee vahvistaa

kansainvälistä kauppajärjestelmää, tukea globaalin rahoitusjärjestelmän kestokykyä ja lieventää ulkoisiin epätasapainoihin liittyviä riskejä. Globaalin finanssikriisin selättämiseenkin vuosikymmen sitten tarvittiin laaja-alaista yhteistyötä. Entistä tärkeämpiä ovat ilmastonmuutosta hidastavat yhteiset kansainväliset ratkaisut ja eri maiden täysi sitoutuminen käytännön toimiin. Tähän ei päästä ilman vahvaa luottamusta, joka on avain hyvin toimivaan yhteiskuntaan ja myös edellytys toimivalle kansainväliselle yhteistyölle.

Asiasanat

globalisaatio, IMF, kansainvälinen kauppa, Kiina, maailmantalous, Yhdysvallat